

STORTINGET

Innst. 208 S

(2018–2019)

Innstilling til Stortinget
fra næringskomiteen

Dokument 8:9 S (2018–2019)

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag frå stortingsrepresentantane Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås og Audun Lysbakken om å sikre verdiskaping og sysselsetting i kystsamfunna gjennom heimfall av fiskerettar til kysten

---

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ei sak der torsketrålkonsesjonane med tilbods- og aktivitets- eller bearbeidingsplikt blir avvikla, og der dei tilhøyrande torsk- og hysekvotene blir omfordelte til kystflåten. Dei nye kvotene skal vere uomsettelege og bundne til fylke eller region. Omfordelinga av kvoter bør ta maksimalt 15–30 år, i tråd med at plikt-kommisjonen har slått fast at det er varigheita til dagens trålkonsesjonar.»
2. Stortinget ber regjeringa kome tilbake til Stortinget med ei sak der torsketrålkonsesjonane med tilbods- og bearbeidingsplikt blir avvikla, og der dei tilhøyrande torsk- og hysekvotene blir omfordelte til kystflåten. Dei nye kvotene skal vere uomsettelege og bundne til fylke eller region. Omfordelinga av kvoter bør ta maksimalt 15–30 år, i tråd med at plikt-kommisjonen har slått fast at det er varigheita til dagens trålkonsesjonar.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ruth Grung, Cecilie Myrseth, Nils Kristen Sandtrøen og Terje Aasland, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Linda C. Hofstad Helleland, Kårstein Eidem Løvaas og Tom-Charster Nilsen, fra Fremskrittspartiet, Morten Ørsal Johansen og Bengt Rune Strifeldt, fra Senterpartiet, Geir Adelsten Iversen og lederen Geir Pollestad, fra Sosialistisk Venstreparti, Torgeir Knag Fylkesnes, fra Venstre, André N. Skjelstad, og fra Kristelig Folkeparti, Steinar Reiten, viser til Representantforslag 9 S (2018–2019) frå representantane Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås og Audun Lysbakken om å sikre verdiskaping og sysselsetting i kystsamfunna gjennom heimfall av fiskerettar til kysten. Det fremmes her forslag om å avvikle pliktssystemet for torsketrålere i nord og å omfordele tilhørende kvoter til kystflåten, på nærmere definerte vilkår. Omfordelingen skal skje over en periode på 15–30 år.

Komiteen mener det må gjøres endringer i plikt-systemet for å sikre at ordningen oppfyller intensjonen bedre enn det vi ser i dag.

Komiteen viser til at det under den åpne høringsen i næringskomiteen ble vist til at det er behov for å finne løsninger som sikrer en jevnere tilgang på egnet råstoff til fiskeindustrien.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at flere høringsinstanser, bl.a. Sjømat Norge og LO, advarte mot at sesongtoppene i fiskeindustrien vil bli forsterket dersom kvotene skal overføres til kystflåten, slik det her foreslås. Det ble også uttrykt bekymring for

at forslaget kan føre til at muligheten for å høste av andre arter kan svekkes, og at fiskeindustrien også i andre deler av landet, som f.eks. klippfiskeindustrien på Vestlandet, dermed vil kunne påvirkes negativt av forslaget. Flertallet forstår denne bekymringen.

Komiteen har merket seg at det i regjeringserklæringen framgår at det skal ryddes opp i uheldige sider ved pliktsystemet.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, viser videre til at regjeringen har varslet at det i løpet av våren skal legges fram en stortingsmelding om fiskeripolitikk, og at det i den forbindelse også vil bli presentert en løsning for pliktsystemet. Flertallet ser det som viktig at den varslede meldingen raskt kan komme til behandling i Stortinget, slik at Stortinget nå får anledning til å avklare hvordan pliktsystemet bør innrettes for å sikre at intensjonen med ordningen oppfylles, og for å bidra til økt forutsigbarhet for næringen.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, tilrår at forslaget ikke vedtas.

Dette flertallet anerkjenner at det har vært utfordringer med å få pliktsystemet til å fungere etter intensjonen. Disse utfordringene har vært bakgrunn for flere justeringer i pliktsystemet. I dag består systemet av en tilbudsplikt, hovedsakelig der 80 pst. av torskefangsten og 60 pst. av hysefangsten til fartøyene omfattet av pliktene skal tilbys et nærmere bestemt anlegg eller geografisk område. For største del av dette ligger det også en bearbeidingsplikt, der 70 pst. av fangsten som er mottatt, etter pliktene skal bearbeides i tråd med nærmere regler om hva som regnes som godkjent bearbeiding. For noen anlegg foreligger det i tillegg en aktivitetsplikt.

Dette flertallet registrerer at det er enighet om at det de senere år ikke er avdekket noen formelle brudd på pliktene.

Dette flertallet registrerer også at det uansett system vil være noe fisk som ikke er egnet for bearbeiding ved de aktuelle mottaksanleggene. Det er viktig for en rasjonell og lønnsom drift hos mottaksanleggene at de har reell mulighet til å avgjøre om fangsten passer deres drift.

Dette flertallet observerer at andelen fisk som faktisk mottas gjennom pliktsystemet for Havfisk/Lerøy/Norway Seafoods, nå overstiger 50 pst. av faktisk fangst, og at der fisken ikke leveres gjennom pliktsystemet, ser det i hovedsak ut til å være fordi den ikke er egnet for bruk i pliktmottakernes anlegg. Det er under etablering tinningsanlegg ved enkeltanlegg som gjør det naturlig å forvente en enda høyere utnyttelse av fangsten fremover.

Dette flertallet merker seg også at forslaget innebærer at fordelingen av kvoter mellom kyst og hav vil endres, noe som ikke er ønskelig.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti deler forslagsstillernes syn om at dagens pliktsystem ikke fungerer etter intensjonen. Blant annet ser vi at tilbudsplikten ikke fungerer godt nok, noe som fører til at det meste av fisken som er omfattet av ordningen i dag, selges utenfor pliktsystemet. Grunnen kan bl.a. være at noe av fisken som tilbys, er fryst, mens det tilgodesette anlegget har behov for fersk fisk. Det er også utfordringer med bearbeidingsplikten. Dette knytter seg bl.a. til kvaliteten på råstoffet anleggene kan kjøpe gjennom ordningen, siden det er liten grad av fleksibilitet når det gjelder hvordan fangsten som kjøpes, skal bearbeides.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet støtter fullt ut intensjonen i forslaget om at fisken som fanges av norske fiskefartøy i norske farvann, skal sikre arbeidsplasser på land i Norge. Det innebærer at dagens pliktsystem må legges om, slik at det blir i tråd med intensjonene som lå til grunn da kvotene ble tildelt trålflåten.

Disse medlemmer anser det ikke som en god løsning å avvike pliktsystemet og dermed kutte linjen mellom hav og land. Fisken som omfattes av pliktsystemet, skal leveres på land og inn til anleggene, slik at den kan bidra til å skape aktivitet og arbeidsplasser langs kysten. Disse medlemmer ser det som hensiktsmessig at de tilgodesette anleggene i større grad må kunne påvirke fangstmønstret til fiskerne, slik at anleggene får tilgang på det råstoffet og av den kvalitet de kan nyttiggjøre.

Disse medlemmer mener det er viktig at det blir vurdert ulike modeller for å sikre at mer fisk kan bearbeides på land, og at forslaget i denne saken også vurderes i den varslede stortingsmeldingen.

Disse medlemmer har partivedtak på at kvotefordelingen mellom fartøygruppene ligger fast. Det forutsetter at intensjonen med å gi den industrieide delen av trålflåten kvoter følges opp. I en situasjon der trålflåten ikke kan eller vil følge opp intensjonen med pliktsystemet, må det kunne få konsekvenser for trålkvotene. Disse medlemmer registrerer også at tidligere fiskeriminister Per Sandberg åpnet for dette da han la frem en stortingsmelding om pliktsystemet. Denne stortingsmeldingen ble senere trukket av regjeringen.

Disse medlemmer er opptatt av å styrke kystflåten sin posisjon og kraft langs kysten, men mener det vil være uheldig å støtte et enkelt forslag fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti kort tid før Stortinget skal ha en samlet behandling av kvoter og pliktsystem

gjennom en egen stortingsmelding. Disse medlemmer vil derfor be regjeringen vurdere forslaget fra representanter fra Sosialistisk Venstreparti sammen med andre forslag i den varslede stortingsmeldingen. Målet skal være at fisken bidrar til verdiskaping i lokalsamfunn langs kysten.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om kvotesystemet foreta en utredning og vurdering av en ordning med hjemfall av fiskerettigheter fra trålflåten som et av alternativene for pliktsystemet.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke målsettingen om større bearbeiding av norske sjømatråvarer før eksport, for å sikre at en større del av verdiskapingen skjer i Norge, og forutsetter at regjeringen følger opp dette.

Flertallet viser til at flere av deltakerne på høring påpeker at denne delen av flåten fyller en viktig funksjon i dette, gjennom bl.a. å levere råstoff til industrien i perioder hvor flåten ellers leverer lite, slik at sesongsvingningene utjevnes.

Flertallet viser til at det er varslet en gjennomgang av pliktene i forbindelse med behandlingen av Eidesen-utvalgets utredning om fremtidig kvotesystem. Flertallet vil understreke at det er viktig å se pliktene og kvotesystemet som en helhet, og at disse behandles i sammenheng.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til regjeringsplattformen på området, hvor det skrives at kvotefordelingen mellom flåtegruppene skal ligge fast, og at en skal se nærmere på pliktsystemet. En legger til grunn at dette skjer i sammenheng med behandlingen av fremtidig kvotesystem.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til intensjonen med pliktsystemet slik den er formulert av pliktkommisjonen. Ifølge pliktkommisjonens gjennomgang handler pliktene om

«å tilføre landindustrien råstoff i perioder der kystflåten ikke har tilgang på fisk. Dette er en intensjon som er spesiell for pliktsystemet, mens hensynene til økonomisk lønnsomhet, bosetting og sysselsetting er generelle for hele fiskerinæringen.»

Dette medlem legger til grunn pliktkommisjonens forståelse av intensjonen, det vil si at pliktene skal bidra til å tilføre landindustrien i Nord-Norge råstoff hele året for å skape lønnsomme helårs industriarbeidsplasser og sikre bosetting i kystsamfunnene. Slik blir både de særskilte intensjonene i ordningen oppfylt,

samt de generelle fiskeripolitiske slik de er formulert i havressursloven og deltakerloven.

Dette medlem klarer ikke se at en videreføring av dagens modell oppfyller intensjonene med ordningen. Pliktkommisjonen formulerer dette presist:

«En fortsatt opprettholdelse av leveringspliktsystemet slik det praktiseres nå, vil neppe føre til annet enn ytterligere uthuling og verdiforringelse av torskekvotene, og at frustrasjonen og skuffelsene i de berørte kommunene bare vil øke. Følelsen av tap og avmakt forsterkes, og legitimiteten og troverdigheten til både trålrederier og fiskeripolitiske myndigheter vil svekkes.»

Dette medlem mener tilbudspikten og bearbeidingsplikten bør avvikles fordi disse ordningene ikke fungerer etter intensjonen, dette til tross for gjentatte restaureringsforsøk fra ulike regjeringer. Samtidig bør aktivitetsplikten beholdes, fordi denne plikten på tross av svakheter bidrar til opprettholdelse av mange arbeidsplasser langs kysten i dag. Resten av pliktsystemet er derimot ikke godt nok, og fører til at kysten taper.

I dag leveres kun 10 pst. av fisken dit den skal, mesteparten av fangsten blir levert i en form som ikke er brukbar for norsk landindustri, og betydelige deler av fangsten tas i høysesongen for kystfisket. Dette gjør at mindre av verdiskapingen blir igjen i Norge og Nord-Norge. Ordningen har blitt det motsatte av det som var intensjonen, og svekker i seg selv folks tillit til fiskeriforvaltningen. Målet bør være å etablere en ny ordning som oppleves som en videreføring av intensjonen om å bidra til å tilføre landindustrien i Nord-Norge råstoff av høy kvalitet hele året, skape lønnsomme helårs industriarbeidsplasser og sikre bosetting i kystsamfunnene.

Dette medlem viser til at grunnlaget for dispensasjonsadgangen i deltakerloven for landindustri til å eie havgående båter med fiskerettigheter var at kystflåten ikke leverte fisk hele året. Torsketrålerne kunne gå lenger ut i havet, var mer sjøsterke og kunne dermed levere på tider av året da kystflåten leverte lite. Mye har skjedd siden den gang. De aller fleste kystbåtene er nå langt større, og langt mer sjøsterke. De fleste enten fisker eller er i stand til å fiske året rundt. På den annen side har den havgående flåten fått redusert betydning for norsk landindustri, de leverer lite og i en form som er lite brukbar. Situasjonen i dag er at det er den allsidige kystflåten som holder liv i norske industriarbeidsplasser. Ferskfiskordningen viser også at det er mulig å etablere tiltak som gjør at kystflåten leverer jevnere hele året.

Dette medlem mener derfor at grunnlaget for den havgående flåten i torskefiskeriet er vesentlig endret. Det er en styrking av kystflåten som best ivaretar både intensjonen med pliktordningen og målene med norsk fiskeripolitikk.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak der torsketrålkonseksjonene med tilbuds- og bearbeidingsplikt blir avvirket, og der de tilhørende torsk- og hysekvotene blir omfordelt til kystflåten. De nye kvotene skal være uomsettelige og bundet til fylke eller region. Omfordelingen av kvoter bør ta maksimalt 15–30 år, i tråd med at pliktkommisjonen har slått fast at det er varigheten til dagens trålkonseksjoner.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med den varslede stortingsmeldingen om kvotesystemet foreta en utredning og vurdering av en ordning med hjemfall av fiskerettigheter fra trålflåten som et av alternativene for pliktssystemet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak der torsketrålkonseksjonene med tilbuds- og bearbeidingsplikt blir avvirket, og der de tilhørende torsk- og hysekvotene blir omfordelt til kystflåten. De nye kvotene skal være uomsettelige og bundet til fylke eller region. Omfordelingen av kvoter bør ta maksimalt 15–30 år, i tråd med at pliktkommisjonen har slått fast at det er varigheten til dagens trålkonseksjoner.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:9 S (2018–2019) – Representantforslag frå stortingsrepresentantane Torgeir Knag Fylkesnes, Mona Fagerås og Audun Lysbakken om å sikre verdiskaping og sysselsetting i kystsamfunna gjennom heimfall av fiskerettar til kysten – vedtas ikke.

Oslo, i næringskomiteen, den 12. mars 2019

Geir Pollestad

leder

Cecilie Myrseth

ordfører